

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการดำเนินธุรกิจทั้งภาครัฐและเอกชนไม่มีกิจกรรมใดที่สำคัญไปกว่าการบริหารจัดการ เพราะการบริหารจัดการที่ดีจะเป็นกระบวนการที่สำคัญในการกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรนั้น ๆ การบริหารจัดการที่ดีจึงเป็นหัวใจที่สำคัญต่อการบริหารองค์กร ซึ่งประกอบไปด้วย 1) มีหลักการมีความรับผิดชอบ สามารถอธิบายเหตุและผลต่อสาธารณะได้ 2) มีความโปร่งใส เปิดเผย ตรวจสอบได้ 3) รับรู้ได้ในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ 4) มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ร่วมตรวจสอบฝ่ายบริหาร ร่วมจัดการสังคมในลักษณะประชาสังคม และ 4) สมาชิกในสังคมเคารพสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน รู้หน้าที่ของตนเอง เคารพกฎระเบียบของสังคม

การบริหารจัดการที่ดีหรือที่เรียกกันอย่างไม่ทั่วไประบุว่า หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักการบริหารงาน ที่มุ่งเน้นหลักการทำงาน โดยมีใช้หลักการที่เป็นในรูปแบบของทฤษฎี ซึ่งหากมีการนำมาใช้เพื่อการบริหารงานแล้ว จะเกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุดขององค์กร แผนพัฒนาฉบับที่ 8 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดแนวทางในการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ระหว่างภาครัฐกับประชาชน เพื่อให้เกิดการประสานร่วมมือกันในการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2540) และแผนพัฒนาฉบับที่ 9 ยังให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง ในการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีในภาครัฐกิจเอกชน การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกลไกการตรวจสอบทั้งที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และกลไกตรวจสอบสาธารณะในภาคประชาชน รวมทั้งการปลูกจิตสำนึกของประชาชนในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2544)

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล เป็น โรงพยาบาลและ โรงเรียนแพทย์แห่งแรกที่ใหญ่และเก่าแก่ที่สุดของประเทศไทย ปัจจุบันเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการและไม่เป็น

รัฐวิสาหกิจเป็นนิติบุคคล และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ สังกัดมหาวิทยาลัยมหิดล ใช้หลักบริหารที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ในการบริหาร โดยออกข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์ว่าด้วยการบริหารที่ดี เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมทั่วไปของมหาวิทยาลัย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลมีภาควิชาที่อยู่ภายใต้ทั้งหมด 24 ภาควิชา

จากความสำคัญการบริหาร จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องการบริหารที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล โดยนำพนักงานคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ที่อยู่ประจำภาควิชา มาเป็นกรณีศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการวางแผนและปรับปรุงแก้ไขในการบริหารงานภายในคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ซึ่งนำไปสู่การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวัดระดับการบริหารที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลในทัศนคติของพนักงาน
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลในทัศนคติของพนักงาน จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์

สมมุติฐานของการวิจัย

การการบริหารที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลในทัศนคติของพนักงาน จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานเงินรายได้ที่สังกัดภาควิชา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ซึ่งมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตของด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานเงินรายได้ที่สังกัดภาควิชา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล สาย ข และสาย ค จำนวน 950 คน เลือกเป็นกลุ่ม

ตัวอย่าง จำนวน 274 คน ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan (1970, p.608)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) คือ ข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานเงิน
รายได้ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ประกอบด้วย

- เพศ
- อายุ
- สถานภาพสมรส
- ระดับการศึกษา
- รายได้ต่อเดือน
- อายุการทำงาน
- ตำแหน่งงาน

ดังนี้

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) คือ การบริหารที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล มี

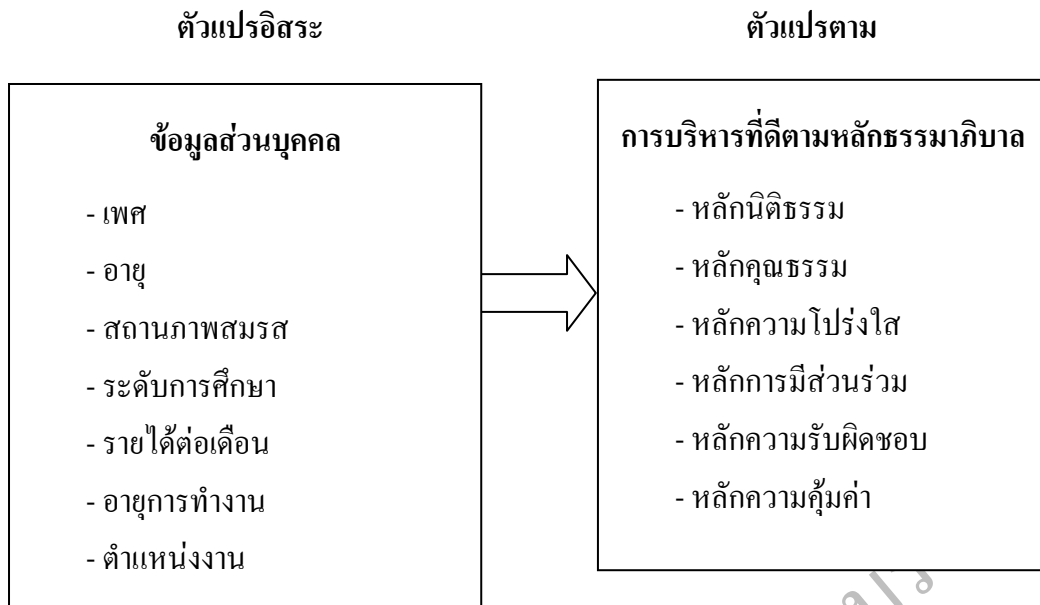
- หลักนิติธรรม
- หลักคุณธรรม
- หลักความโปร่งใส
- หลักการมีส่วนร่วม
- หลักความรับผิดชอบ
- หลักความคุ้มค่า

3. ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ ระหว่างเดือน มีนาคม – พฤษภาคม

2553

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริหารที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของคณะแพทยศาสตร์ศิริราช
พยาบาลในทรรชนะของพนักงาน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีตาม
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542
(ภาคผนวก) มาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

พนักงาน หมายถึง พนักงานที่จ้างจากเงินรายได้ ของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ซึ่งพนักงานสาย ข คือ นักวิชาการ (สายสนับสนุนวิชาการ) พยาบาล พนักงานสาย ค คือ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป นักวิชาการ (สายสนับสนุนทั่วไป)

การบริหารที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล หรือ บรรษัทภิบาล หรือ ธรรมรัฐ หมายถึง การกำหนดหลักการ กติกา และกลไกที่มีระบบการกำกับดูแลที่ดี ซึ่งรวมถึงการจัดโครงสร้าง ระบบการบริหารงาน ขั้นตอนกระบวนการทำงานมาตรฐานการบริหาร ความรับผิดชอบต่อสาธารณะของผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารและดำเนินงานขององค์กร เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีเสถียรภาพ มีคุณค่าเป็นกลไกที่น่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับของสังคม

หลักนิติธรรม หมายถึง การที่หน่วยงานได้มีการตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของพนักงานและประชาชน ซึ่งพนักงานและประชาชนยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านี้ โดยถือว่าเป็นการบริหารงานภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามของหน่วยงาน ในการบริหารงานบุคคล รวมทั้งการธำรงค้ำให้พนักงานยึดหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม โดยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย

หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของพนักงานในหน่วยงาน โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้พนักงานในหน่วยงานและประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของหน่วยงาน ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความคิดเห็น การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่น ๆ

หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบ ต่อสังคม การใส่ใจปัญหาต่าง ๆ และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำ

หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธำรงค้ำให้พนักงานมีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์ และให้บริการที่มีคุณภาพ

ทรศนะ หมายถึง ความคิดเห็นที่ประกอบด้วยเหตุผล ซึ่งแม้จะแตกต่าง หรือขัดแย้งกันแต่ก็นับว่ามีประโยชน์ เพราะจะเป็นแนวทางให้ผู้อื่นได้มีโอกาสใช้ดุลพินิจตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบระดับการบริหารงานตามหลักการบริหารที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาล
2. ทำให้ทราบทรศนะของพนักงาน ต่อการบริหารงานของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลตามหลักธรรมาภิบาล
3. ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. ผู้ที่สนใจสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษา หรือศึกษาในเรื่องที่ใกล้เคียงกัน